

PARLAMENTUL EUROPEAN

2004

2009

Document de ședință

FINAL
A6-0199/2007

23.5.2007

RAPORT

privind statutul social al artiștilor
(2006/2249(INI))

Comisia pentru cultură și educație

Raportor: Claire Gibault

PR_INI

CUPRINS

	Pagina
PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN	3
EXPOSÉ DES MOTIFS.....	10
PROCEDURĂ.....	12

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

privind statutul social al artiștilor (2006/2249(INI))

Parlamentul european,

- având în vedere Convenția UNESCO privind protecția și promovarea diversității de exprimare culturală,
- având în vedere Comunicarea Comisiei intitulată „Strategie-cadru pentru nediscriminare și egalitatea de șanse pentru toți” (COM(2005)0224),
- având în vedere cartea verde a Comisiei intitulată „Modernizarea dreptului muncii pentru a întâmpina provocările secolului XXI” COM(2006)0708,
- având în vedere Rezoluția sa din 22 octombrie 2002 privind importanța și dinamismul teatrului și al artei spectacolului în Europa extinsă¹,
- având în vedere Rezoluția sa din 4 septembrie 2003 privind industriile culturale²,
- având în vedere Rezoluția sa din 13 octombrie 2005 privind noile provocări ale cercului, parte integrantă din cultura Europei³,
- având în vedere Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității⁴,
- având în vedere Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială⁵,
- având în vedere Directiva 92/100/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1992 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale⁶,
- având în vedere Directiva 93/98/CEE a Consiliului din 29 octombrie 1993, privind armonizarea duratei de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe⁷,
- având în vedere Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor

¹ JO C 300 E din 11.12.2003, p. 156.

² JO C 76 E din 25.3.2004, p. 459.

³ JO C 233 E din 28.9.2006, p. 124.

⁴ JO L 149 din 5.7.1971, p. 2.

⁵ JO L 166 din 30.4.2004, p. 1.

⁶ JO L 346 din 27.11.1992, p. 61.

⁷ JO L 290 din 24.11.1993, p. 9.

conexe în societatea informațională¹,

- având în vedere Rezoluția din 9 martie 1999 privind situația și rolul artiștilor în Uniunea Europeană²,
 - având în vedere hotărârea Curții de Justiție din 30 martie 2000 în cauza C-178/97 Barry Banks și alții c. Théâtre Royal de la Monnaie³,
 - având în vedere hotărârea Curții de Justiție din 15 iunie 2006 în cauza C-255/04, Comisia Comunităților Europene c. Republicii Franceze⁴,
 - având în vedere articolul 45 din Regulamentul său de procedură,
 - având în vedere raportul Comisiei pentru cultură și educație (A6-0199/2007),
- A. întrucât arta poate fi considerată atât o îndeletnicire, cât și o profesie;
- B. întrucât hotărârile anterioare și Directiva 96/71/CE se aplică, în special, activităților legate de arta spectacolului;
- C. întrucât practicarea artei la cel mai înalt nivel, necesită existența unui interes precoce pentru universul spectacolului și al culturii, precum și accesul la operele majore ale patrimoniul nostru cultural,
- D. întrucât, în mai multe state membre, unii profesioniști din domeniul artistic nu beneficiază de un statut legal;
- E. întrucât flexibilitatea și mobilitatea sunt elemente ce nu pot fi dissociate în cadrul exercitării profesiilor artistice;
- F. întrucât niciun artist, în niciun moment din cariera sa, nu este întru totul la adăpost de precaritate;
- G. întrucât garantarea unei protecții sociale sigure reprezintă compensația obligatorie pentru caracterul aleatoriu și uneori nesigur al profesiei artistice;
- H. întrucât astăzi este încă aproape imposibil pentru un artist european să își reorienteze cariera profesională;
- I. întrucât trebuie facilitat accesul artiștilor la informații privind condițiile de muncă, de mobilitate, de șomaj, de sănătate și de pensie;
- J. întrucât predispozițiile artistice, talentul și înzestrările naturale nu sunt decât rareori suficiente pentru a deschide calea către o carieră de artist profesionist;
- K. întrucât contractele de ucenicie și/sau de calificare pentru cei cu vocație artistică adaptate

¹ JO L 167 din 22.6.2001, p. 10.

² JO C 175 din 21.6.1999, p. 42.

³ Culegere 2000, p. I-2005.

⁴ Culegere 2006, p. I-5251.

pentru fiecare disciplină nu au fost încă suficient dezvoltate;

- L. întrucât posibilitățile de reorientare profesională pentru artiști ar trebui încurajate;
- M. întrucât libera circulație a lucrătorilor în general, inclusiv a artiștilor, din noile state membre face încă obiectul anumitor restricții, dată fiind posibilitatea aplicării unui regim tranzitoriu, prevăzută în tratatele de aderare;
- N. întrucât producțiile artistice reunesc adesea artiști europeni și din afara comunității a căror mobilitate este adesea frânată de dificultatea de a obține vize pe termen mediu;
- O. întrucât șederea artiștilor într-un stat membru este adesea de scurtă durată (mai puțin de 3 luni);
- P. întrucât toate aceste probleme legate de mobilitatea transfrontalieră, caracteristică principală a profesiilor artistice, subliniază necesitatea de a lua măsuri concrete în acest domeniu;
- Q. întrucât diferențierea între practicile artiștilor amatori și cele ale profesioniștilor reprezintă o prioritate;
- R. întrucât integrarea învățământului artistic în programele școlare din statele membre trebuie realizată în mod eficient;
- S. întrucât Convenția UNESCO menționată mai sus constituie o bază excelentă pentru recunoașterea importanței activităților profesioniștilor din domeniul creației artistice;
- T. întrucât Directiva 2001/29/CE solicită statelor membre care încă nu o aplică să prevadă compensații echitabile pentru autori în caz de exceptare sau limitare a dreptului de reproducere (reprografie, copiere privată);
- U. întrucât Directiva 92/100/CEE din 19 noiembrie 1992 stabilește în special drepturile exclusive ale artiștilor interpreți, precum și drepturile acestora la o remunerație echitabilă, la care nu se poate renunța;
- V. întrucât drepturile patrimoniale ale autorilor și artiștilor interpreți constituie în această privință o recunoaștere a activității lor de creație și a contribuției lor la cultură, în general;
- W. întrucât creația artistică contribuie la dezvoltarea patrimoniului cultural și se hrănește din operele predecesorilor, aflate în custodia statului, din care se inspiră și își extrag materialul,

Îmbunătățirea situației artistului în Europa

- Situația contractuală

1. solicită statelor membre crearea sau aplicarea unui cadru legal și instituțional pentru susținerea creației artistice prin adoptarea sau aplicarea unui număr de măsuri coerente și globale care să includă contractele, securitatea socială, asigurările de sănătate, impozitarea directă și indirectă și respectarea normelor europene;

2. subliniază că este necesar să se ia în considerare natura atipică a metodelor de lucru ale artistului;
3. subliniază, de asemenea, că trebuie să se țină seama de natura atipică și precară a tuturor profesiilor legate de arta interpretativă;
4. încurajează statele membre să dezvolte crearea contractelor de ucenicie sau de calificare în toate profesiile artistice;
5. sugerează, în consecință, statelor membre să favorizeze recunoașterea experienței profesionale a artiștilor;

Protecția artistului

6. invită Comisia și statele membre ca, după consultarea sectorului artistic, să instituie un „registru profesional european” de tip EUROPASS pentru artiști, în care ar putea să figureze statutul lor, natura și durata succesivă a contractelor, precum și datele angajatorilor sau prestatorilor de servicii care îi angajează;
7. încurajează statele membre să îmbunătățească coordonarea și schimbul de bune practici și de informații;
8. îndeamnă Comisia ca, în cooperare cu sectorul în cauză, să întocmească un ghid practic uniformizat și cuprinzător pentru artiștii europeni și autoritățile din domeniu, care să reunească toate dispozițiile privind asigurările de sănătate, șomaj și pensii în vigoare atât la nivel național, cât și european;
9. solicită Comisiei și statelor membre să aibă în vedere, în baza acordurilor bilaterale aplicabile, posibilitatea asigurării transferului drepturilor de pensie și securitate socială dobândite de artiștii din afara Uniunii atunci când se întorc în țările lor de origine, precum și recunoașterea experienței dobândite într-un stat membru al Uniunii Europene;
10. încurajează Comisia să lanseze un proiect-pilot pentru a experimenta crearea unei cartele electronice europene de securitate socială special destinată artistului european;
11. consideră că o astfel de cartelă, care conține toate informațiile referitoare la artist, ar trebui să rezolve unele dintre problemele inerente profesiei sale;
12. subliniază necesitatea de a face distincția dintre mobilitatea specifică artiștilor și cea a lucrătorilor din Uniunea Europeană, în general;
13. solicită, în acest sens, Comisiei să evalueze progresele înregistrate în privința acestei mobilități specifice;
14. solicită Comisiei identificarea formală a domeniilor culturale care prezintă cel mai mare risc de exod de creativitate și de talente și îndeamnă statele membre să favorizeze prin stimulente reținerea sau reîntoarcerea artiștilor în Uniunea Europeană;
15. solicită, se ademenea, statelor membre să acorde o atenție deosebită recunoașterii la nivel comunitar a diplomelor și a altor certificate eliberate de toate conservatoarele, academiile

de arte europene și alte școli pentru artele interpretative, pentru a permite deținătorilor acestora să lucreze și să studieze în toate statele membre, în conformitate cu procesul de la Bologna; în acest sens, îndeamnă statele membre să promoveze studiul artelor în instituții de învățământ școlare, oferind formare personală și profesională de bună calitate care să permită elevilor să își dezvolte talentul artistic, beneficiind în același timp de o educație generală care să le ofere perspective și în alte domenii profesionale; subliniază, de asemenea, importanța propunerii de inițiative la nivel european pentru facilitarea recunoașterii în Uniunea Europeană a diplomelor și a altor certificate eliberate de conservatoarele și academiile de arte naționale din țările terțe, pentru a facilita mobilitatea artiștilor către statele membre ale Uniunii Europene;

16. invită Comisia să adopte o „cartă europeană a activităților din domeniul creației artistice și a condițiilor de desfășurare a acestora” pe baza unei inițiative similare celei a UNESCO, pentru a afirma importanța activității artistice profesionale și pentru a facilita integrarea europeană;
17. solicită statelor membre eliminarea tuturor tipurilor de restricții privind accesul pe piața muncii al artiștilor din noile state membre;
18. solicită statelor membre care nu au făcut încă acest lucru, să organizeze în mod eficient, în conformitate cu Directiva 92/100/CEE și Directiva 2001/29/CE, plata tuturor compensațiilor echitabile pentru drepturile de reproducere și remunerații echitabile pentru deținătorii de drepturi de autor și drepturi asociate;
19. îndeamnă Comisia să efectueze un studiu pentru a analiza măsurile luate de statele membre pentru a garanta în mod eficient deținătorilor de drepturi de autor și alte drepturi asociate o compensație echitabilă pentru exceptările legale aplicate de statele membre în conformitate cu Directiva 2001/29/CE și pentru exploatarea legală a drepturilor lor în conformitate cu Directiva 92/100/CEE;
20. îndeamnă Comisia să efectueze un studiu pentru a analiza măsurile luate de statele membre pentru a aloca o parte din veniturile obținute prin plata compensației echitabile pentru deținătorii drepturilor de autor și de alte drepturi asociate promovării activității creative și protecției sociale și financiare a artiștilor și să analizeze instrumentele legale care ar putea fi utilizate pentru a contribui la finanțarea protecției artiștilor europeni în viață;

Politica vizelor: mobilitate și locuri de muncă pentru resortisanții din țările terțe

21. subliniază necesitatea de a lua în considerare dificultățile pe care le implică în prezent obținerea de către unii artiști europeni și din afara comunității a unei vize în scopul eliberării unui permis de muncă și incertitudinile care rezultă din această situație;
22. subliniază că este dificil pentru artiștii care dispun de contracte de angajare pe termen scurt să îndeplinească condițiile de obținere a vizelor și a permiselor de muncă;
23. invită Comisia să reflecteze asupra sistemelor actuale de obținere a vizelor și a permiselor de muncă pentru artiști și să elaboreze norme comunitare în acest domeniu care să ducă la introducerea unor vize temporare specifice pentru artiștii europeni și cei din țările terțe,

cum este deja cazul în unele dintre statele membre;

Formarea continuă și reconversia profesională

24. invită statele membre să creeze structuri de formare și de ucenicie specifice, destinate profesioniilor din sectorul cultural, pentru a dezvolta o politică autentică de ocupare a forței de muncă în acest domeniu;
25. solicită Comisiei să adune toate lucrările de cercetare și publicațiile existente și să realizeze un studiu care să evalueze situația actuală din Uniunea Europeană în ceea ce privește bolile profesionale specifice profesiilor artistice, cum ar fi artroza;
26. reamintește că toți artiștii își exercită activitatea în mod permanent, fără a le limita la orele de prestație artistică sau de interpretare scenică;
27. reamintește, în acest sens, că perioadele de repetiție reprezintă perioade de lucru efectiv și că este necesar ca, în cariera lor, să se ia în considerație totalitatea acestor perioade de activitate, atât în cursul perioadelor de șomaj, cât și pentru pensie;
28. îndeamnă Comisia să evalueze nivelul real de cooperare europeană și schimburile legate de formarea profesională în domeniul artelor interpretative și să promoveze aceste aspecte în cadrul programelor de formare continuă și cultură 2007, precum și în cadrul Anului european al educației și culturii în 2009;

Către o restructurare a activităților cu caracter amator

29. insistă asupra necesității de a sprijini toate activitățile artistice și culturale desfășurate în special pentru categorii de public defavorizate din punct de vedere social, pentru a îmbunătăți integrarea acestora;
30. subliniază importanța activităților artiștilor amatori ca element esențial de coeziune pentru comunitățile locale și pentru dezvoltarea unei societăți a cetățenilor;
31. subliniază faptul că artiștii care nu au beneficiat de o formare specifică, dar care aspiră la o carieră artistică profesionistă ar trebui să fie bine informați asupra anumitor aspecte legate de profesie;
32. îndeamnă, prin urmare, statele membre să încurajeze și să promoveze activitățile artiștilor amatori, în legătură permanentă cu artiștii profesioniști;

Garantarea formării artistice și culturale de la cea mai fragedă vârstă

33. solicită Comisiei să întocmească un studiu privind educația artistică în Uniunea Europeană (conținut, tipul de formare – școlară sau de altă natură– rezultatele și oportunitățile profesionale) și să îi comunice rezultatele acestuia în termen de doi ani;
34. îndeamnă Comisia să încurajeze și să promoveze mobilitatea studenților europeni din domeniul artelor prin încurajarea programelor de schimburi de studenți de la conservatoarele și academiile de arte naționale, atât din interiorul cât și din exteriorul Europei;

35. invită Comisia să prevadă finanțarea măsurilor și proiectelor pilot care vor permite în special definirea modelelor adecvate în materie de educație artistică în cadrul instituțiilor de învățământ, prin punerea în aplicare a unui sistem european de schimb de informații și experiențe pentru profesorii care predau materii artistice;
36. recomandă statelor membre să intensifice formarea profesorilor care predau materii artistice;
37. solicită Comisiei și statelor membre să studieze posibilitatea creării unui fond european de mobilitate de tip Erasmus pentru schimburile de profesori și tineri artiști; reamintește, în acest sens, dorința sa de a mări bugetul european pentru cultură;
38. solicită Comisiei și statelor membre să lanseze o campanie de informare care să ofere o garanție a calității educației artistice;
39. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului, Comisiei, precum și parlamentelor și guvernelor statelor membre.

EXPOSÉ DES MOTIFS

Vers un statut de l'artiste européen

La question de la régulation de l'accès aux emplois du spectacle vivant est complexe et controversée, mais il devient aujourd'hui impossible d'occulter les problèmes engendrés par l'absence de régulation.

Il ne suffit pas d'arguer du caractère positif de l'absence de « filtre » et des possibilités de chacun à s'exprimer librement, car ceci reviendrait tout simplement à confier au marché le soin d'assurer cette fonction au détriment des critères artistiques et ceux de la justice sociale.

Même pour les plus talentueux d'entre eux, les carrières dans le spectacle vivant demeurent une succession aléatoire et chaotique de traversées du désert, de salaires en baisse, d'heures non déclarées et de conditions de travail dégradées, et donc autant de désillusions.

Il convient donc d'établir un équilibre entre la capacité de diffusion et le nombre de personnes souhaitant mener une carrière artistique.

Par ailleurs, il est évident que les productions artistiques aujourd'hui rassemblent souvent des artistes européens et extracommunautaires dont la mobilité est souvent freinée par la non transposition des législations européennes dans les Etats Membres, et une mauvaise connaissance des législations nationales.

Or des règles européennes existent et ne demandent qu'à être appliquées, et les artistes méconnaissent les législations des Etats Membres qui les accueillent et ne savent pas comment faire appliquer les textes européens.

La plupart des difficultés rencontrées par les artistes ne sont pas d'ordre culturel mais liées à la mobilité, à la politique des visas, à la santé, la sécurité sociale, le chômage, à la retraite, et c'est surtout à ces points très concrets que nous avons tenté d'apporter une ébauche de réponse.

Plusieurs Etats Membres se sont penchés sur cette situation, et ont estimé qu'il fallait absolument réfléchir à une amélioration qui permettrait aux artistes européens d'atteindre un niveau adéquat de reconnaissance et d'intégration dans leur activité professionnelle.

C'est la raison pour laquelle, la mise en forme d'une "*Charte européenne pour l'activité de création artistique et ses conditions d'exercice*" nous paraît une excellente base de réflexion.

La première étape de l'amélioration de la condition de l'artiste consiste précisément à faire une évaluation de ses besoins, mais ne saurait suffire en soi.

Le défi d'une politique culturelle européenne est de construire un environnement culturel dynamique, de création et d'innovation dans tous les domaines des arts, et cela ne peut pas se

faire sans que nous offrions à nos artistes des garanties sociales que nous octroyons à tous les autres travailleurs européens, en contrepartie d'une garantie de la liberté artistique qui leur est indispensable.

PROCEDURĂ

Titlu	Statutul social al artiștilor	
Numărul procedurii	2006/2249(INI)	
Comisia competentă în fond Data anunțării în plen a autorizării	CULT 26.10.2006	
Comisia (comisiile) sesizată(e) pentru avizare Data anunțului în plen		
Avize care nu au fost emise Data deciziei		
Cooperare consolidată Data anunțului în plen		
Raportor(i) Data numirii	Claire Gibault 3.10.2005	
Raportor(i) substituit (substituiți)		
Examinare în comisie	29.1.2007	10.4.2007
Data adoptării	7.5.2007	
Rezultatul votului final	+: 18 -: 0 0: 0	
Membri titulari prezenți la votul final	Ivo Belet, Marie-Hélène Descamps, Věra Flasarová, Milan Gaľa, Claire Gibault, Vasco Graça Moura, Manolis Mavrommatis, Ljudmila Novak, Karin Resetarits, Pál Schmitt, Nikolaos Sifunakis, Tomáš Zatloukal	
Membri supleanți prezenți la votul final	Gyula Hegyi, Erna Hennicot-Schoepges, Mary Honeyball, Jaroslav Zvěřina, Tadeusz Zwiefka	
Membri supleanți (articolul 178 alineatul (2)) prezenți la votul final	Morillon, Philippe	
Data depunerii	23.5.2007	
Observații (date disponibile într-o singură limbă)	...	